

irodalmi alkotásokat is fel kell erre a célra használnia. Ez utóbbiak természetesen kiterjednek az egykorú és a mai szépirodalmi művekre, vagyis klasszikusokra és modernekre egyaránt. A történelmi és irodalmi órákon bemutatott szemelvények u. i. csak akkor nyújtanak teljes és közvetlen szemléletet a korról, ha a hivatalos jellegű írásos emlékek mellett megismerhetik a növendékek az illető kornak felfogását és elképzelését a költők és íróművészek ihletett alkotásain keresztül.

Ezt a kettős célt tartja szem előtt Halasy-Nagy József néhány évvel ezelőtt megjelent könyvében. (Magyar önismeret. Politikai olvasókönyv önmagukat kereső magyarok számára). A mű tagabb értelemben vett nemzetevelés szempontjait szolgálja. Történetoktatói Bevezetés-e, az egyes korok összetettségét jellemző, továbbá nagy államferfiainknak és íróinknak megszólaltatása több oldalról kívánja érzékeltetni történelmi és nemzeti sorsunk alakulását.

A történelmi oktatás ilyen követelményeivel és a mai ifjúság érdeklődési irányával számol Vicsay Lajosnak a közelmúltban megjelent történelmi olvasókönyve is. (Történelmi olvasókönyv a magyar történelem tanításához. III. 1941. Szegec, 286 oln.) Merit ő is az egykorú teljesítményekből (Burgio, Brodaries), de már nagyjából a szépirodalom felé fordul. Be szemelvényekben mutatja meg a kor lelki világát a történelmi regényekből vett szemelvényeiben (Eötvös, Gardonyi, Herczeg, Komáromi, Harsányi Lajos, Moricz Zsigmond, Gulácsy Iren, Tormay Cecil, Kós Karoly, Makkai Sándor, stb.) Hasonlóképpen a kort mozgató szellemi áramlatok megismerését célozza azoknak a költői műveknek bemutatása, amelyek a művészi élmény erejével ábrázolják a múltnak jövőbe nező törekvéseit. (Berzsenyi, Kölcsey, Petőfi, Szabolcska, Gyóni, Keményik, Sajo Sándor). Megszólalnak azonban a könyv lapjain

nemzeti életünk nagyhatású formálói: Zrínyi, Kossuth, Apponyi és Prohászka is.

A katedrán kiprobáltuk mind a két könyvet. Szemelvényeik élményt nyújtanak, hangulatot teremtenek az illető korszak vagy eszméáramlat iránt. Sőt olyankor kedvet keltenek a teljes mű elolvasásához. Ezeknek a tapasztalatoknak nyomán támad bennünk az az óhaj, hogy az ilyen irányú könyveket minél gyakrabban kellene elővennünk az órákon. Az ismétlési idő kiváló alkalmú szolgál erre. Sőt, ha a történelem- vagy irodalom-tanár rendezne egy-egy Zrínyi-órát (esetleg egy Apponyi, vagy Prohászka-órát) ezekben a művekben szép, válogatott anyagot találna hozzá. Hiszen főleg Halasy könyve aféle nemzeti Vademecum, vagy történelmi Breviarium. Reméljük is, hogy a szerző a magyar önismeretre irányuló lekiismeretvizsgálatot a közeljövőben kiterjeszti az utolsó századra is. Az újabb Utasítások értelmében u. i. az önképzőkörön belül — többek között — külön történelmi szakosztály is működik. S itt a növendékek egyre gyakrabban fordulnak a magyar sorskérdések vizsgálatakor a századeleji nemzetiségi viszonyok, továbbá a népi és szociális kérdések felé. A történelmi olvasókönyvek pedig úgy teljesíthetik legnemesebb feladataikat, hogy rámutatnak ezekre a problémákra és kijelölik az irányt a megoldásuk felé.

Augur.

A magyar nevelői rendnek egyik érdemes tényezője, a Szatmári Irgalmas Nővérek szerzetes társulata ebben az évben üli alapításának 100. évfordulóját. A centennáriumnak különös súlyt ad az a tény, hogy a jubiláló apácarend az egyetlen magyar alapítású szerzet. Hám János szatmári püspök a magyar nőnevelésnek egyik buzgó szorgalmazója létesítette 1842-ben Szatmárnémetiben az anyaházat, s itt telepedett meg az őt irgalmasnővér, akik külföldi körút-

jukon áttanulmányozták a hasonló hivatási körben működő zárdák szervezetét, nevelési módszerét, majd azt a hazai viszonyokhoz alkalmazták. Így alakult ki a magyar nőnevelés egyik nagyjelentőségű szervezete. A gondolat gyorsan meggyökerezett s a rend tagjainak száma immár 1855-re emelkedett. Működésük kiterjed a nőnevelés és szociális apostolkodás minden területére. Vezetnek 35 ovodát, 41 elemi iskolát, 12 polgári iskolát, 2 leánygimnáziumot, 4 tanítónőképzőt, 3 kereskedelmi és nőipar iskolát, 16 internátust, 1 úrinők otthonát. Ezenkívül megtaláljuk őket a katolikus irtalmassági akció számos területén. Munkájuk eredménye és sorsa osztozik az önzetlen, áldozatos nevelők közös sorsával: Külön elismerést nem keresnek, mivel egyedüli jutalmuk az, hogy növendékeik lelkében az eszményi világnézés és áldozatos emberszeretetés meggyökerezése által hozzájárulhatnak a magyar keresztény renesszánsz megvalósulásához.

Augur.

A szegedi tankerület gimnáziumi igazgatóinak és tanulmányai felügyelőjének kétnapos értekezlete. December 4-én és 5-én *Dr. Balogh Ányos* tankerületi kir. főigazgató elnökletével Szegeden kétnapos értekezletre gyűltek össze a tankerület gimnáziumának igazgatói és tanulmányi szakfelügyelői, hogy megtárgyalják az időszakos iskolai és nevelői kérdéseket. Az értekezletet a tankerületi kir. főigazgató nagy elődje Kispart János emlékének felidézésével nyitotta meg. Kegyeletes szavakkal vázolta a boldogult főigazgató fáradhatatlan alkotó szellemét, amelynek jegyében munkálkodik ő is és a kétnapos értekezletet is az ő megkezdett művének továbbépítésére szánta. Majd bőven foglalkozott a tankerületi kir. főigazgató a gimnáziumok nevelői mun-

káját érdeklő összes időszakos kérdésekkel, gazdag, útmutatást adott mind az iskolaigazgatás, mind pedig a nevelőoktatás vonalán, így mintegy megszabta az értekezlet egész munkaterét. Azután *Janson Vilmos* tanügyi tanácsos részleteiben kifejtette azokat az egységesítésre és egyszerűsítésre szoruló elveket, amelyek a főigazgatóság és az egyes intézetek igazgatóságai közötti érintkezést szabályozzák. Az első délelőtti nagyobbtelekzetű előadását *Nagy Miklós* szeghalmi ref. gimnázium igazgató tartotta: az igazgató szerepe a tanárok továbbképzésében és az osztályfőnök-nevelésben címen. Igen találóan és nyíltan mutatott rá mindazokra a nehézségekre, amelyek az igazgatót a nevelői munka mindenre kiterjedő irányításában gátolják, mindenekelőtt a túlságosan adminisztratív elfoglaltságra s olyan munkákkal való bibelődésre, amelyeknek elvégzéséhez egyszerű négy középiskolai műveltségű irodai erő is elegendő lenne. Azután mély lélektani mérlegeléssel foglalkozott az igazgatói munkakör feladataival és sok élményen át világította meg a megoldási lehetőségeket. Az első nap délutánján *Dr. Fűrész Oszkár* tanügyi főtanácsos, gyakorló gimnáziumi igazgató a honvédelmi nevelés kérdéséről szólt. Fejtegetéseiben hangsúlyozta, hogy az új tárgynak bevezetése tulajdonképpen csak külön órába sűrítette azt a nevelői munkát, amelyet a magyar gimnázium minden tantárgyán át már évtizedek óta végez. Helyes, ha a mai válságos időkben az ifjú nemzedékre váró nagy feladatok megoldásában külön jelentőséget tulajdonítunk a honvédelmi ismeretnek, de a tantervi megoldás itt-ott fölöslegesen elvont bizonyos ismereteket saját szakkörükből anélkül, hogy eredményesebb elsajátításuknak kedvezőbb feltételeket teremtett volna. A gimnáziumi nevelői kar természetesen lelkes készséggel mindent